

Формування готовності тренера з судномодельного спорту для роботи з дітьми в умовах інклюзії

Ірина Когут, Вікторія Маринич, Єлизавета Шитікова

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Анотація. Впровадження інклюзивного навчання в судномодельному спорті неможливе без належного кадрового забезпечення. Готовність тренерів працювати з дітьми з особливими освітніми потребами залежить від їхньої кваліфікації, необхідних знань та досвіду. Це сприяє формуванню у них і компетентностей, якими має володіти тренер, щоб забезпечити інклюзивне навчання, тобто досягнення такого рівня вмінь та навичок, що необхідний для виконання професійних функцій в умовах інклюзивного навчання. Актуальність вивчення готовності тренерів до проведення занять зі спортивно-технічних видів спорту, в тому числі судномодельному, в умовах інклюзії обґрунтоване зростанням кількості дітей з особливими освітніми потребами та стрімкими тенденціями до впровадження даної моделі навчання у сфері освіти та спорту. *Мета.* Виявлення рівня готовності та особливостей формування компетентностей тренерів із судномодельного спорту для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії. *Методи.* Аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, документальних матеріалів та матеріалів мережі Інтернет; анкетування, експертне опитування методистів та керівників відділів спортивно-технічного профілю закладів позашкільної освіти, тренерів/керівників гуртків судномодельювання; методи математичної статистики. *Результати.* На основі результатів анкетування та експертного опитування, попередніх досліджень організаційних та методичних засад формування інклюзивного середовища в гуртках судномодельювання визначено сучасний стан готовності тренерів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, ключові вміння та навички, що формуються у них в умовах інклюзії, а також правила, ставлення та переконання, що мають найбільше значення для удосконалення навчально-тренувального процесу.

Ключові слова: інклюзивне освітнє середовище, діти з особливими освітніми потребами, судномодельний спорт, тренери.

Iryna Kohut, Viktoriya Marynych, Yelyzaveta Shytikova

FORMATION OF READINESS OF A SHIP MODEL SPORT COACH TO WORK WITH CHILDREN IN INCLUSIVE CONDITIONS

Abstract. Implementation of inclusive education in model ship sport is impossible without proper staffing. The readiness of coaches to work with children with special educational needs depends on their qualifications, necessary knowledge and experience. This contributes to the formation of competencies that a coach should have in order to provide inclusive education, that is, to achieve the level of skills and abilities necessary to perform professional functions in inclusive education. The relevance of studying the readiness of coaches to conduct classes in sports and technical sports events, including model ship, in inclusive conditions is substantiated by the growing number of children with special educational needs and the rapid trends towards the implementation of this model of education in the field of education and sports. *Objective.* To identify the level of readiness and peculiarities of the formation of competencies of coaches in model ship sport to work with children with special educational needs in inclusive conditions. *Methods.* Analysis and synthesis of scientific and methodological literature, documentary materials and Internet materials; questionnaires, expert survey of methodologists and heads of departments of sports and technical profile of out-of-school education institutions, coaches/ leaders of model ship clubs; methods of mathematical statistics. *Results.* Based on the results of the questionnaire and expert survey, previous studies of the organizational and methodological foundations of the formation of an inclusive environment in ship modeling circles, the current state of readiness of coaches to work with children with special educational needs, key skills and abilities that are formed in the conditions of inclusion, as well as the rules, attitudes and beliefs that are most important for improving the educational and training process are determined.

Keywords: inclusive educational environment, children with special educational needs, model ship sport, coaches.

Вступ. Одним із факторів ефективності навчання на заняттях судномодельювання в умовах інклюзії є готовність тренерів та інших фахівців, а також їхня педагогічна майстерність та обізнаність про особливості навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Вміння тренера організувати гурткову роботу та створити якісне інклюзивне освітнє середовище залежить від його компетентностей як фахівця.

Дослідники стверджують, що поєднання теоретичної і практичної готовності кадрів до виконання своїх професійних функцій, а також їхні ділові та особистісні якості формують професійну компетентність [14]. Термін «інклюзивна компетентність» розглядається як результат підготовки майбутнього вчителя до професійної діяльності в умовах інклюзії, що може забезпечити ефективне здійснення інклюзивного навчання [15]. Інклюзивна компетентність педагога є однією з вимог сучасності. Вміння працювати з дітьми в умовах інклюзивного навчання, сприймати їх різноманітності та вдало знаходити підхід до будь-якої дитини є основою для формування інклюзивного освітнього середовища [21, 22]. Проте значна кількість керівників гуртків/тренерів з судномодельювання та судномодельного спорту ще не мають практичного досвіду роботи з дітьми з ООП.

Тренер/керівник гуртка відіграє важливу роль у підготовці спортсменів [17], а рівень його кваліфікації під час роботи з дітьми з ООП має велике значення. Вивченню світового досвіду ключових компетентностей тренерів для роботи в інклюзивних групах присвячені дослідження Європейського агентства з особливих потреб та інклюзивної освіти в рамках проєкту «Освіта вчителів для інклюзії» [13].

Заклади позашкільної освіти, в яких функціонують гуртки судномодельювання, у процесі впроваджен-

Kohut I., Marynych V., Shytikova Ye. Formation of readiness of a ship model sport coach to work with children in inclusive conditions. *Theory and Methods of Physical Education and Sports*. 2022; 3: 75–81
DOI: 10.32652/tmfv.2022.3.75–81

Когут І., Маринич В., Шитікова Є. Формування готовності тренера з судномодельного спорту для роботи з дітьми в умовах інклюзії. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2022; 3: 75–81
DOI: 10.32652/tmfv.2022.3.75–81

ня інклюзивної освіти повинні враховувати потреби кожного вихованця [7, 12, 16]. Це можливо за наявності кваліфікованих кадрів та необхідних умов, що можуть забезпечити якісний освітній процес для дітей з ООП у єдиному просторі з практично здоровими дітьми.

Аналіз літературних джерел [3, 4, 6, 9, 11], узагальнення власного досвіду та опитування фахівців, які працюють у спортивно-технічних видах спорту, дозволили виявити сучасний стан та готовність тренерів та керівників гуртків до інклюзивного навчання в судномодельному спорті.

Актуальність вивчення готовності тренерів до проведення занять у спортивно-технічних видах спорту, в тому числі судномодельному, в умовах інклюзії обґрунтоване зростанням кількості дітей з ООП та стрімкими тенденціями до впровадження даної моделі навчання у сфері освіти та спорту.

Роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. за темою 1.4. «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту» (номер держреєстрації 0121U108294).

Мета дослідження – виявлення рівня готовності та особливостей формування компетентностей тренерів з судномодельного спорту під час роботи з дітьми з ООП в умовах інклюзії.

Методи дослідження: аналіз і узагальнення спеціальної науково-методичної літератури, документальних матеріалів та матеріалів мережі Інтернет; анкетування, експертне опитування; методи математичної статистики.

Результати дослідження. В анкетуванні взяли участь тренери, керівники гуртків, методисти та керівники відділів спортивно-технічного профілю закладів позашкільної освіти загальною кількістю 30 респондентів 18–60 років. Усі учасники анкетування були поінформовані про особливості дослідження та дали згоду на участь

у ньому. У питаннях, що стосувались експертного оцінювання, респондентами були 23 особи, чії відповіді мали високий (оптимальний) ступінь узгодженості думок, оскільки в ході обробки отриманих даних нами не враховувались відповіді, що суттєво відрізнялись від середньостатистичних.

З метою опрацювання отриманих даних було застосовано методи математичної статистики. Обробку результатів проводили за допомогою програми Microsoft «Excel 2016». Для визначення результатів експертного опитування було застосовано метод ранжування для виявлення розташування факторів чи тверджень у порядку їх значущості.

Створення інклюзивного освітнього середовища у спортивно-технічних видах спорту безпосередньо залежить від попереднього планування занять, підготовки до них, та, за необхідності, надання тренерами/керівниками гуртків вихованцям різного роду підтримки. Готовність організувати таке середовище залежить від рівня їхньої майстерності, теоретичної та практичної підготовки, психологічної готовності, а також інших факторів.

Незважаючи на переважно позитивне ставлення до впровадження інклюзивного навчання в судномодельному спорті та бажання працювати з дітьми з ООП, вагомим аспектом є рівень готовності тренерів та керівників гуртків до роботи з дітьми з ООП (рис. 1).

Результати дослідження показали доволі значний відсоток низького (43 %) та середнього (47 %) рівнів готовності фахівців. Проте це можна пояснити тим, що переважна кількість тренерів та керівників гуртків ще не мали досвіду роботи з дітьми з ООП, зокрема з дітьми з інвалідністю.

Проведене опитування також дозволило виявити, що деякі респонденти вже мали досвід роботи з дітьми з інвалідністю, зокрема, з порушенням слуху, опорно-рухового апарату та з відхиленнями розумового розвитку (рис. 2).

Респондентам було запропоновано визначити ключові знання та розуміння, що лежать в основі інклюзивної форми навчання гуртківців.

43,3 % опитаних зазначили, що найголовнішим є повага до дитини та прийняття її різноманітності. Про важливість застосування різних моделей навчання та підходів до навчання вихованців стверджують 30 % респондентів (рис. 3).

У своїй професійній діяльності тренер повинен підтримувати всіх вихованців у групі. В рамках такого підходу вони мають сприяти навчальному, практичному, соціальному та емоційному навчанням всіх вихованців (рис. 4).

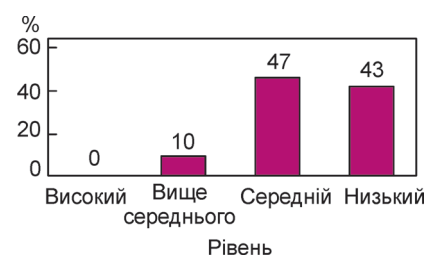

Рисунок 1 – Рівень готовності тренерів та керівників гуртків до роботи з дітьми з ООП (n = 30), %

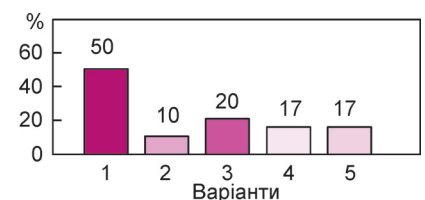

Рисунок 2 – Досвід роботи спеціалістів з особами з інвалідністю (n = 30), %:

■ 1 – відсутній; ■ 2 – з порушенням зору; ■ 3 – з порушенням слуху; ■ 4 – з порушенням опорно-рухового апарату; ■ 5 – з відхиленнями розумового розвитку

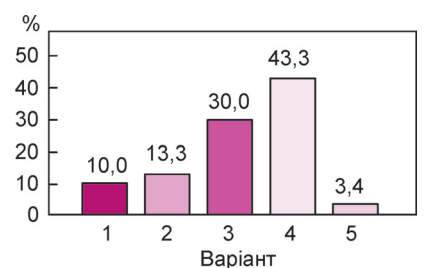

Рисунок 3 – Ключові знання та розуміння, що лежать в основі інклюзивної форми навчання (n = 30), %:

■ 1 – розуміння значення спільної роботи з батьками та сім'ями; ■ 2 – типові та нетипові моделі та шляхи розвитку дитини, особливо соціальних та комунікативних навичок; ■ 3 – застосування різних моделей навчання та підходів до навчання вихованців; ■ 4 – повага до дитини, прийняття її різноманітності; ■ 5 – власний варіант: все з наведених тверджень

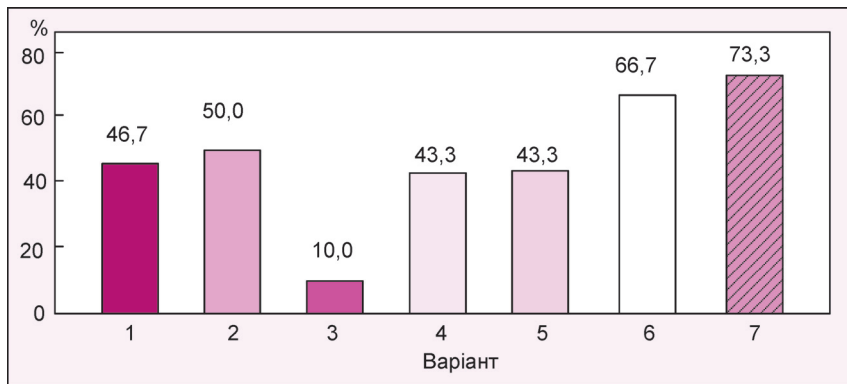

Рисунок 4 – Ставлення та переконання, що сприяють навчанню всіх вихованців (n = 30), %:

■ 1 – гурткова робота – це насамперед соціальна діяльність; ■ 2 – практичне, соціальне та емоційне навчання однаково важливе для всіх вихованців; ■ 3 – очікування тренерів є ключовим фактором, що визначає успіх вихованців і тому високі очікування для всіх мають вирішальне значення; □ 4 – всі гуртківці повинні брати активну участь у прийнятті рішень у процесі занять та в будь-яких процесах оцінювання, до яких вони залучені; □ 5 – батьки та сім'ї є важливим ресурсом для навчання вихованців; □ 6 – розвиток самостійності та самовизначення має важливе значення для всіх дітей; ▨ 7 – необхідно розкрити та стимулювати навчальну здатність та потенціал кожного гуртківця

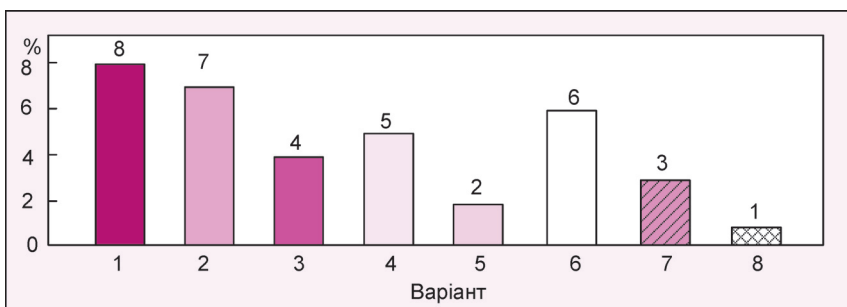

Рисунок 5 – Найважливіші вміння та навички, що розвиваються у тренера через розуміння практичного, соціального та емоційного навчання гуртківців (n = 23), ранг:

■ 1 – бути ефективним вербальним та невербальним комунікатором, здатним реагувати на різноманітні комунікаційні потреби учнів, батьків та інших фахівців; ■ 2 – підтримувати розвиток комунікативних навичок та можливостей вихованців; ■ 3 – оцінювати, а потім розвивати вміння навчатися; □ 4 – розвивати незалежних та автономних вихованців; □ 5 – сприяти кооперативним підходам навчання; □ 6 – реалізувати позитивні підходи управління поведінкою, що підтримують соціальний розвиток та взаємодію між гуртківцями; ▨ 7 – сприяти навчальним ситуаціям, коли учні можуть «ризикувати» і навіть зазнавати невдачі в безпечному середовищі; ▨ 8 – використовувати оцінювання, що враховує як соціальне та емоційне, так і академічне навчання

Ключовими ставленнями та переконаннями, що лежать в основі цієї компетентності, є розкриття та стимулювання навчальної здатності та потенціалу кожного гуртківця (73,3%), а також для всіх вихованців значущим є розвиток самостійності та самовизначення (66,7%).

Варто зазначити, що заняття судномодельним спортом передбачають участь у гуртковій роботі, яка виступає соціальною діяльністю. Про це зауважили 46,7% респондентів, 50% опитаних переконані, що практичне, соціальне та емоційне навчання однаково важливе для всіх вихованців.

Цієї позиції до тренера чи керівника гуртка висуваються певні вимоги до формування у них потрібних умінь та володіння необхідними знаннями для роботи з дітьми з ООП в інклюзивних групах.

Одним з показників організації якісного інклюзивного навчання в судномодельному спорті є взаємодія між вихованцями та тренером/керівником гуртка. Через розуміння практичного, соціального та емоційного навчання всіх гуртківців у тренерів також розвиваються вміння та навички, що необхідні не лише для роботи в інклюзивних групах, а й можуть підви-

щити якість навчально-тренувального процесу в звичайних гуртках.

Найважливіші вміння та навички, які розвиваються через розуміння практичного, соціального та емоційного навчання всіх гуртківців, респонденти розкрили, базуючись на власному досвіді роботи з вихованцями (рис. 5). Ступінь узгодженості думок експертів визначався за коефіцієнтом конкордації $W = 0,925$ та χ^2 критерію = 97,09 (при $p = 0,05$), що свідчить про високий ступінь узгодженості думок експертів.

За результатами експертного опитування, найбільш значущими вміннями та навичками, що розвиваються у тренера, є: здатність бути ефективним вербальним та невербальним комунікатором, здатним реагувати на різноманітні комунікаційні потреби учнів, батьків та інших фахівців, підтримувати розвиток комунікативних навичок та можливостей вихованців та реалізувати позитивні підходи до управління поведінкою, що підтримують соціальний розвиток та взаємодію між гуртківцями.

У ході гурткових занять одним з актуальних питань для формування якісного інклюзивного середовища є адаптація дітей з ООП у загальній групі. До цієї діяльності прийнято залучати не тільки тренерів або керівників гуртків, а й інших спеціалістів, наприклад, соціальних робітників, психологів, асистентів дитини, реабілітологів чи дефектологів (рис. 6). Проте серед важливих учасників даного процесу варто виділити батьків, оскільки тренер повинен приділяти велику увагу спілкуванню з батьками всіх дітей, а не тільки дитини з ООП.

Включення дітей з ООП здійснюється на основі особистісно орієнтованого підходу. Таким чином, зберігається принцип індивідуалізації. Проте успішність інклюзивного навчання залежить від взаємодії всіх суб'єктів, які беруть участь в його організації.

Значне місце в організації якісного інклюзивного навчання в судномодельному спорті займає взаємодія між вихованцями та тренером/керівником гуртка. Під час гурткової роботи саме керівник гуртка повинен створювати

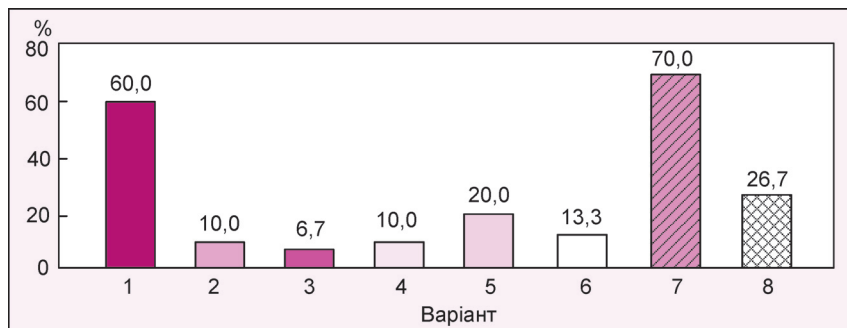

Рисунок 6 – Спеціалісти, які мають бути долучені до психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами на заняттях судномодельованням (n = 30), %:

■ 1 – психолог; ■ 2 – медичний працівник; ■ 3 – реабілітолог; □ 4 – дефектолог; ■ 5 – корекційний педагог; □ 6 – соціальний педагог; ■ 7 – батьки; ▨ 8 – всі зазначені спеціалісти та батьки

позитивну атмосферу в інклюзивному освітньому середовищі, що сприятиме підвищенню якості навчально-тренувального процесу. Цього можна досягти за рахунок дотримання певних правил роботи з дітьми з ООП та врахування організаційно-методичних аспектів організації інклюзивного навчання.

Респонденти обирали ключові правила, яких варто дотримуватись в інклюзивному класі тренерам/керівникам гуртків, базуючись на власному досвіді роботи з вихованцями (рис. 7). Ступінь узгодженості думок експертів визначений за коефіцієнтом конкордації $W = 0,706$ та χ^2 критерію = 146,08 (при $p = 0,05$), що свідчить про високий ступінь узгодженості думок експертів.

За даними експертного опитування, ключовими правилами роботи в інклюзивному класі є сприйняття дитини з ООП як повноцінної особистості соціуму (18 %), сприяння налагодженню дружніх стосунків між дітьми на заняттях (17 %). Експерти також виділили, що знання анамнезу

дитини, особливості перебігу хвороби (15 %), а також позитивних сторін особистості дитини з вадою та її залишкові можливості повинні виступати найбільш важливими правилами, яких варто дотримуватись під час роботи в інклюзивній групі (13 %).

Дискусія. Сьогодні одним з аспектів, що сприятиме реалізації якісного інклюзивного навчання в судномодельованні спорту, є готовність та кваліфікація тренерів/керівників гуртків. Це дає можливості створювати та забезпечувати безпечне інклюзивне освітнє середовище, враховуючи специфіку такої моделі навчання, та в цілому вміти працювати з дітьми з ООП в загальному колективі [18].

Педагогу, тренеру, викладачу під час роботи з дітьми з ООП необхідно, в межах своїх функцій, вміти організувати здорове, безпечне, розвивальне, інклюзивне освітнє середовище. Для цього необхідно сформувати у педагога компетентності, що необхідні для роботи в умовах інклюзивного навчання [5].

І. Бельке, І. Вдовенко у своїх публікаціях не лише аналізують поняття «компетентність», що наведене в різних джерелах, а й характеризують критерії готовності викладача до інклюзивної діяльності. Одним із трактувань є те, що компетентність – це вміння використовувати знання у практичній діяльності, як певні стратегії для реалізації творчого потенціалу особистості. Професійна компетентність педагога – це його особистісні можливості, що дозволяють йому самостійно й ефективно реалізувати цілі педагогічного процесу. Бути компетентним – означає уміти мобілізувати у даній ситуації набуті знання і досвід [15]. Вони наводять такі критерії готовності викладача до інклюзивної діяльності:

- усвідомлення необхідності виконувати соціально-педагогічну діяльність;
- готовність до подолання невдач;
- упевненість у тому, що виконувана діяльність принесе позитивні результати;
- знання фахових і методичних матеріалів;
- здатність до професійної рефлексії;
- наявність реактивного мислення для вирішення нестандартних ситуацій;
- схильність до творчості;
- наявність особистісно значущих якостей, необхідних для виконання соціально-педагогічної діяльності в умовах інклюзивної освіти;
- бажання допомогти розкрити потенціал учнів [2].

Через розуміння особливостей навчання та сприйняття дітей з ООП у тренера також розвиваються пев-

Рисунок 7 – Правила, яких потрібно дотримуватись тренеру/керівнику гуртка в інклюзивному класі (n = 23), %:

ні вміння та навички, що формують у нього інклюзивну компетентність.

У своїх дослідженнях Л. Кальченко показує, що знання про особливості навчання дітей будь-якої категорії дозволяють «вести їх різними освітніми маршрутами», проте створивши одне освітнє середовище для всіх дітей та умови для їх саморозвитку [8].

Наше дослідження підтверджує думку дослідників, оскільки респонденти відмітили, що ключовим ставленням та переконанням є необхідність розкривати та стимулювати навчальну здатність та потенціал кожного гуртківця.

Л. Антонюк аналізує формування готовності педагогічних кадрів до роботи з дітьми з ООП в умовах інклюзивного навчання, наголошуючи на необхідності фахової підготовки та перепідготовки кадрів [1]. Результати опитування показали, що переважна більшість респондентів має низький рівень готовності до роботи з дітьми з ООП, хоча більшою мірою ставлення до впровадження такої моделі навчання є позитивним.

Під час гурткової роботи на заняттях судномодельюванням та під час тренувальної і змагальної діяльності в судномодельному спорті необхідно враховувати потреби кожного вихованця. Це можливо за наявності кваліфікованих кадрів та необхідних умов, що можуть забезпечити якісний освітній процес для дітей з ООП у єдиному просторі з практично здоровими дітьми [10].

Проведене дослідження враховувало особистий досвід та фаховий досвід респондентів із впровадження інклюзивної освіти, в тому числі у спортивно-технічних видах спорту. Виявлено, що ставлення респондентів до такої моделі навчання здебільшого позитивне.

Готовність та кваліфікація тренерів, а також їх взаємодія з іншими фахівцями, які мають залучатись до організації інклюзивного освітнього середовища, є однією з умов, необхідних для успішного інклюзивного навчання в судномодельному спорті [18].

Нами проаналізовано дослідження Європейського агентства з особливих потреб й інклюзивної освіти, в якому представлено думку 55 експертів з 25 країн та інші зацікавлені сторони (від працівників шкіл до батьків та громадських організацій), сформовано профіль викладача для роботи в інклюзивних класах [19, 20].

Вміння та навички, що розвиваються у тренера через розуміння практичного, соціального та емоційного навчання всіх гуртківців, а також правила, яких потрібно дотримуватись тренеру/керівнику гуртка в інклюзивному класі, респонденти визначали, ґрунтуючись на власному досвіді роботи з вихованцями гуртків спортивно-технічного профілю. На думку експертів, необхідними правилами, яких потрібно дотримуватись тренеру/керівнику гуртка в інклюзивному класі, є сприйняття дитини з ООП як повноцінної особистості соціуму, вміння створити дружнє та безпечне середовище в колективі, а також необхідно знати анамнез та особливості перебігу хвороби дитини.

Отримані результати експертного опитування свідчать про те, що для проведення занять в інклюзивних групах у тренерів/керівників гуртків мають бути певні ставлення та переконання, що сприятимуть ефективній роботі з усіма вихованцями в одному колективі.

Попередні дослідження дозволили виявити, що готовність тренерів та інших фахівців, а також педагогічна майстерність тренерів/керівників гуртків та їх обізнаність про особливості навчання дітей з ООП є беззаперечним фактором ефективності навчання на заняттях судномодельювання в умовах інклюзивного навчання. Водночас вміння тренера організувати гурткову роботу та створити якісне інклюзивне освітнє середовище залежить передовсім від його бажання та компетентностей як фахівця.

У процесі роботи з дітьми з ООП дослідники актуалізують необхідність формування інклюзивної компетентності педагога, важливість якої полягає у вмінні працювати з дітьми в умо-

вах інклюзивного навчання, сприймати їх різноманітність та вдало знаходити підхід до будь-якої дитини, що є основою для формування інклюзивного освітнього середовища. Проте значна кількість тренерів/викладачів з судномодельювання та судномодельного спорту ще не мають досвіду та розуміння роботи з дітьми з ООП, тому це є для них певним викликом.

Висновки. Результати проведених досліджень свідчать, що 43 % тренерів з судномодельного спорту та керівників гуртків судномодельювання мають низький, а 47 % – середній рівень готовності до роботи в інклюзивних групах. Варто зазначити, що 50 % респондентів на момент проведення досліджень ще не мали досвіду роботи з дітьми з ООП, в тому числі з дітьми з інвалідністю. Проведене експертне опитування показало, що найважливішими вміннями та навичками, що розвиваються у тренера в умовах інклюзії, є здатність бути ефективним вербальним та невербальним комунікатором, спроможним реагувати на різноманітні комунікаційні потреби учнів, батьків та інших фахівців. Для ефективної діяльності в інклюзивних групах ключовими ставленнями та переконаннями для тренера/керівника гуртка має бути розкриття та стимулювання навчальної здатності та потенціалу кожного гуртківця (73,3 %).

У процесі досліджень також з'ясовано, що для підвищення ефективності проведення заняття з судномодельювання важливим є психолого-педагогічний супровід дітей з ООП. Зокрема, залучення батьків та психологів, а також, за потреби та можливості, інших спеціалістів (реабілітолога, корекційного чи соціального педагога).

Керівнику гуртка/тренеру необхідно дотримуватись певних правил під час роботи в інклюзивній групі, зокрема сприймати дитину з ООП як повноцінну особистість соціуму (18 %), налагоджувати дружні відносини в колективі (17 %), знати анамнез та особливості навчання кожної дитини (15 %).

Зазначені аспекти сприятимуть формуванню у тренерів компетентностей для забезпечення якісного ін-

клюдивного навчання, а також підвищати їхній рівень готовності до роботи з дітьми з ООП.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні технології інклюзивного навчання в судномодельному спорті.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк Л. Формування готовності педагогічних кадрів до роботи з дітьми з особливими потребами в умовах інклюзивного навчання. *Нова педагогічна думка*. 2010;1:121–3.
2. Бельке І, Вдовенко І. Формування інклюзивної компетентності вчителя. [Інтернет]. [цитовано 2022 Лип 5]. Доступно: <http://dpsz2018.blogspot.com/2018/11/blog-post25.html>
3. Вітюк ВВ. Формування готовності педагогів до впровадження інклюзивного навчання. *Педагогічний пошук*. 2019;3:10–3
4. Готовність вчителів до роботи з дітьми з ООП. [Інтернет]. [цитовано 2022 Черв 26]. Доступно: <https://vseosvita.ua/library/gotovnist-vчителiv-do-roboti-z-ditmi-z-oor-353730.html>
5. Інклюзивна компетентність вчителя як вимога сучасності. [Інтернет]. [цитовано 2022 Черв 30]. Доступно: <http://zaknppo.org.ua/centri/oblasnij-resursnij-centr-z-pidtrimki-inkljuzivno-osviti/metodichni-materiali/6368-inkljuzivna-kompetentnist-vchitelja-jak-vimoga-suchasnosti>
6. Інклюзивна освіта: основні положення. [Інтернет]. [цитовано 2022 Лип 5]. Доступно: http://www.ussf.kiev.ua/ie_inclusive_education/
7. Інклюзія в позашкільній. [Інтернет]. [цитовано 2022 Черв 29]. Доступно: <https://perlina.dp.ua/inklyuziya/>
8. Кальченко ЛВ. Формування інклюзивної компетентності викладачів як чинник розвитку соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами. Соціально-педагогічна робота в закладах освіти інклюзивної орієнтації: Тези доп. ІХ Всеукр. науково-практ. конф. Хмельницький: Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна». 2016;89–97.
9. Когут І, Маринич В, Шитікова Є. Вплив занять спортивно-технічними видами спорту на соціалізацію дітей з особливими освітніми потребами. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2021;2:98–104. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.2>
10. Когут І, Маринич В, Шитікова Є. Організаційно-методичне забезпечення функціонування спортивно-технічних видів спорту в Україні. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2020;3:70–3. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.3>
11. Литовченко ОВ. Сучасні моделі залучення дітей та молоді з особливими освітніми потребами до позашкільної освіти. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць. Київ, 2013. с. 130–139.
12. Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти. Постанова Кабінету Міністрів України. [Інтернет]. [цитовано 2022 Черв 30]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779-2019-n#Text>

13. Профіль інклюзивних учителів: що вони мають знати та вміти. *Нова українська школа*. [Інтернет]. [цитовано 2022 Черв 29]. Доступно: <https://nus.org.ua/articles/profil-inklyuzyvnyh-uchyteliv-shho-vony-mayut-znaty-ta-vmiti/>

14. Саюк ВІ. Професійна компетентність як основа розвитку сучасного викладача в системі післядипломної педагогічної освіти. *Нова педагогічна думка*. 2012;3(71):57–61.

15. Фіголь НА. Інклюзивна компетентність педагога: теоретичний аспект. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5*. 2020;77:199–202.

16. Шитікова ЄА. Виховний вплив занять судномодельним спортом на учнівську молодь. *Неолімпійський спорт: історія, проблеми управління та система підготовки спортсменів*: зб. наук. праць та матеріалів ІV Всеукр. студентської науково-метод. конф. Дніпро: ПДАФКіС. 2018;388–395.

17. Шитікова ЄА. Вплив занять судномодельним спортом на дітей з особливими освітніми потребами з урахуванням особливостей змагальної діяльності. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15*. 2021;7(138)21:131–5.

18. Шитікова ЄА. Діяльність тренера у формуванні інклюзивного освітнього середовища в спортивно-технічних видах спорту. *Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики*: зб. наук. праць та матеріалів XXI Міжн. наук.-практ. конф. Київ: Університет «Україна». 2021;372–374.

19. European Agency for Special Needs and Inclusive Education [Інтернет]. A framework of values and competences for inclusion for education professionals; [цитовано 28 лип. 2022]. Доступно на: <https://www.european-agency.org/news/tpl4i-profile>

20. European Agency for Special Needs and Inclusive Education [Інтернет]. Profile of Inclusive Teachers I European Agency for Special Needs and Inclusive Education; [цитовано 4 лип. 2022]. Доступно на: <https://www.european-agency.org/activities/te4i/profile-inclusive-teachers>

21. Gavish B. Four profiles of inclusive supportive teachers: Perceptions of their status and role in implementing inclusion of students with special needs in general classrooms. *Teaching and Teacher Education*. 2017;61:37–46. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.10.004>

22. Inclusive teaching: preparing all teachers to teach all student. [Інтернет]. [цитовано 25 лип. 2022]. Доступно на: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374447>

LITERATURE

1. Antoniuk L. Formation of readiness of teaching staff to work with children with special needs in inclusive education. *Nova pedahohichna dumka*. 2010;1:121–3.
2. Belke I, Vdovenko I. Formation of inclusive teacher competence. [Internet]. [cited 2022 Jul 5]. Available: <http://dpsz2018.blogspot.com/2018/11/blog-post25.html>
3. Vityuk VV. Formation of teachers' readiness to implement inclusive education. *Pedahohichnyi poshuk*. 2019;3:10–3.
4. Readiness of teachers to work with children with special needs. [Internet]. [cited 2022 Jun 26]. Available: <https://vseosvita.ua/library/gotovnist-vчителiv-do-roboti-z-ditmi-z-oor-353730.html>
5. Inclusive competence of the teacher as a requirement of modernity. [Internet]. [cited 2022 Jun 30]. Available: <http://zaknppo.org.ua/centri/>

oblasnij-resursnij-centr-z-pidtrimki-inkljuzivno-osviti/metodichni-materiali/6368-inkljuzivna-kompetentnist-vchitelja-jak-vimoga-suchasnosti]

6. Inclusive education: main provisions. [Internet]. [cited 2022 Jul 5]. Available: http://www.ussf.kiev.ua/ie_inclusive_education/

7. Inclusion in extracurricular activities. [Internet]. [cited 2022 Jun 29].: <https://perlina.dp.ua/inklyuziya/>

8. Kalchenko L.V. Formation of inclusive competence of teachers as a factor in the development of social and pedagogical work with young people with special needs. *Social and pedagogical work in educational institutions of inclusive orientation*: IX Vseukr. naukovoprakt. konf. Khmelnytsky: Khmelnytsky Institute of Social Technologies of the University «Ukraine». 2016;89–97.

9. Kohut I, Marynych V, Shytikova E. Influence of sports and technical sports on socialization of children with special educational needs. *Teoria i metodyka fizykhovannia i sportu*. 2021;2:98–104. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2021.2>

10. Kohut I, Marynych V, Shytikova E. Organizational and methodological support for the functioning of technical sports in Ukraine. *Teoria i metodyka fizykhovannia i sportu*. 2020;3:70–3. <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2020.3>

11. Lytovchenko OV. Modern models of involving children and youth with special educational needs in out-of-school education. *Actual problems of education and upbringing of people with special needs: zbirnyk naukovykh prats*. Kyiv, 2013. p. 130–139.

12. On the organization of inclusive education in out-of-school educational institutions. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine. [Internet]. [cited 2022 Jun 30]. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779-2019-n#Text>

13. Profile of inclusive teachers: what they should know and be able to do. *New Ukrainian school*. [Internet]. [cited 2022 Jun 29]. Available: <https://nus.org.ua/articles/profil-inklyuzyvnyh-uchyteliv-shho-vony-mayut-znaty-ta-vmiti/>

14. Sayuk V. Professional competence as a basis for the development of modern teacher in the system of postgraduate pedagogical education. *Nova pedahohichna dumka*. 2012;3(71):57–61.

15. Figol NA. Inclusive competence of the teacher: theoretical aspect. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Series 5*. 2020;77:199–202.

16. Shytikova EA. Educational influence of model ship sport on pupils' youth. *Non-Olympic sport: history, management problems and system of training athletes: zbirnyk naukovykh prats IV Vseukr. studentskoi konf. Dniro: PDAFKiS*. 2018;388–395.

17. Shytikova EA. The influence of model ship sport on children with special educational needs taking into account the peculiarities of competitive activity. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. 2021;7(138)21:131–5.

18. Shytikova EA. The activity of the coach in the formation of an inclusive educational environment in sports and technical sports events. *Inclusive educational environment: problems, prospects and best practices: zbirnyk naukovykh prats XXI Mizhn. nauk.-prakt. konf. Kyiv: Univer-sytet «Ukraine»*. 2021;372–374.

19. European Agency for Special Needs and Inclusive Education [Інтернет]. A framework of values and competences for inclusion for education professionals; [цитовано 28 лип. 2022]. Доступно на: <https://www.european-agency.org/news/tpl4i-profile>

20. European Agency for Special Needs and Inclusive Education [Інтернет]. Profile of Inclusive Teachers | European Agency for Special Needs and Inclusive Education; [цитовано 4 лип. 2022]. Доступно на: <https://www.european-agency.org/activities/te4i/profile-inclusive-teachers>

21. Gavish B. Four profiles of inclusive supportive teachers: Perceptions of their status and role in implementing inclusion of students with special needs in general classrooms. *Teaching and Teacher Education*. 2017;61:37–46. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.10.004>

22. Inclusive teaching: preparing all teachers to teach all student. [Інтернет]. [цитовано 25 лип. 2022]. Доступно на: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374447>

Надійшла 20.06.2022

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ

Когут Ірина Олександрівна <https://orcid.org/0000-0002-8862-9545>, kogut_irina@ukr.net

Маринич Вікторія Леонідівна <https://orcid.org/0000-0003-2784-680X>, wikleon@ukr.net

Шитікова Єлизавета Андріївна <https://orcid.org/0000-0003-3539-0777>, lisa_sudo1308@ukr.net

Національний університет фізичного виховання і спорту України,
вул. Фізкультури 1, м. Київ, 03150, Україна

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

Kogut Iryna <https://orcid.org/0000-0002-8862-9545>, kogut_irina@ukr.net

Marynych Viktoriia <https://orcid.org/0000-0003-2784-680X>, wikleon@ukr.net

Shytikova Yelyzaveta <https://orcid.org/0000-0003-3539-0777>, lisa_sudo1308@ukr.net

National University of Ukraine on Physical Education and Sport
Fizkul'tury str. 1, Kyiv, 03150, Ukraine